

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1960¹

ΥΠΟ
ΑΝΑΣΤ. Π. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

§ 1. Ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας

1. * A. Santos Hernandez: Iglesias de Oriente, Santander 1959.

Διὰ τὸ ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας σχίσμα

2. * L. Bréhier: Avant la séparation du XIe siècle. Les relations normales entre Rome et les églises d' Orient en Istina τ. 3 (1959) σ. 352-372.

3. * Χριστοφόρου Δανιηλίδου: Τὸ ἄκυρον τῆς ἐν Φλωρεντία ἐνώσεως, Ἀλεξάνδρεια 1960.

4. * G. Stadtmüller: Europa auf dem Wege zur grossen Kirchenspaltung (1054), Wiesbaden 1960.

§ 2. Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον

5. Κ. Μισυρατίδου: Συμβολαὶ εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ προβλήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ δικαίου ἐν Θεολογία τ. 31 (1960) σ. 129-144, 203-219, 370-400, 552-579 (συνεχ.). Κυρίως διὰ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν ἐκκλησίαν.

1. Τὸ προηγούμενον (πέμπτον) δελτίον ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἔτος 1959, ἐδημοσίευσθη ἐν Θεολογία τ. 33 (1962) σ. 141-155, 302-314. Εἰς τὰ προηγούμενα δελτία ἐκτίθενται αἱ κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦμεναι ἀρχαὶ καὶ ἀναγράφονται αἱ χρησιμοποιούμεναι συντρήσεις. Εἰς τούτας πρόσθετος Akten Byz. Kongr. = Akten des XI. internationalen Byzantinisten-Kongresses, München 1958, herausgegeben von F. Dölger und H. G. Beck, München 1960, E.Δ. = Ἑλληνικὴ δικαιοσύνη (περιοδικόν).

§ 5. Συλλογαὶ πηγῶν καὶ ἄλλα βοηθήματα

6. Ἀ. Ἀλιβιζάτου: Ἡ κωδικοποίησις τῶν ἱερῶν κανόνων ἐν Ὁρθόδοξος Σκέψεις τ. 3 (1960) σ. 37-39.

7. Τοῦ αὐτοῦ: Ἀπὸ τὸ κανονικὸν δίκαιον αὐτόθι σ. 20-21, 34-35, 46-47, 57, 66-67, 81, 93-94, 102, 115-117, 126-127, 142-143, 152-153, 164-166, 196-197, 221-222.

8. Α. Χριστοφιλοπούλου: Τὸ ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον κατὰ τὸ ἔτος 1958 ἐν Θεολογία τ. 31 (1960) σ. 334-343, 444-453.

9. * J. Daniéλου. Bulletin d'histoire des origines chrétiennes ἐν Recherches de science religieuse τ. 47 (1959) σ. 63-124, 570-620. Ἰδίᾳ IV: Sacrements et institutions.

10-10α. J. Gaudemet: L' église dans l' empire romain (IVe-Ve siècles) (Histoire du droit et des institutions de l' Église en Occident τ. III), Paris [1958]. Πρβλ. G. Lombardi ἐν Studia et documenta historiae et iuris τ. 25 (1959) σ. 391-416.

11. J. M. Hussey: Le monde de Byzance trad. Fr. Vando u, Paris 1958, ἰδίᾳ κεφ. V-VII.

12. Κ. Μουρατίδου: Σύγχρονοι κατευθύνσεις ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐν Ἐκκλησία τ. 37(1960) σ. 69-72, 89-90, 110-112, 135-136.

13. E. Schwartz: Gesammelte Schriften τ. IV: Zur Geschichte der alten Kirche und ihres Rechts, Berlin 1960.

§ 6. Βοηθητικοὶ ἐπιστημονικοὶ κλάδοι

14. Β. Ἰωαννίδου: Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Ἐν Ἀθήναις 1960.

15. H. G. Beck: Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich (Byzantinisches Handbuch II 1), München 1959 σ. 233 ἐπ.: Liturgie, 279 ἐπ.: Hauptphasen der byzantinischen Dogmengeschichte.

16. M. Gordillo: Theologia Orientalium cum Latinorum comparata. Commentatio historica τ. 1, (Orientalia christiana analecta 158), Romae 1960.

17. Ἰ. Καρμίρη: Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τ. Α' ², Ἀθήναι 1960.

18. Β. Στεφανίδου: Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία², Ἀθήναι 1959.

19. H. W. Haussig: Kulturgeschichte von Byzanz, Stuttgart [1959].

20. B. Rubin: Das Zeitalter Justinians τ. I, Berlin 1960.

21. E. Stein- J. R. Palanque: Histoire du Bas-Empire τ. I (284-476), [Bruges] 1959.

22. J. Vogt: Constantin der Grosse und sein Jahrhundert², München 1960.

§ 18. Θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Κράτει

23. * A. Wlosók: Die Rechtsgrundlagen der Christenverfolgungen der ersten zwei Jahrhunderten ἐν Das Gymnasium τ. 66 (1959) σ. 14-32.

§ 11. Πηγαι ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου

24. * B. C. Butler: The literary relations of Didache ch. XVI ἐν Journal of theological studies τ. 11 (1960) σ. 265-283.

25. * P. Nautin: Notes critiques sur la Didaché ἐν Vigiliae christianae τ. 13 (1959) σ. 118-120.

26. Τοῦ αὐτοῦ: La composition de la «Didaché» et son titre ἐν Revue de l'histoire des religions τ. 155 (1959) σ. 191-214.

27. B. Schultze: Heilige Schrift und Überlieferung in Verbindung mit dem ökumenischen Konzil in der Lehre der byzantinisch-slavischen Theologie ἐν Ostkirchliche Studien τ. 9 (1960) σ. 3 ἐπ.

§ 12. Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας

ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει

28. H. S. Alivisatos: Caesaropapismus in den byzantinischen kirchlichen Gesetzen und den Canones ἐν Akten Byz. Kongr. σ. 15-20.

29. * A. Berger: C. Th. 2.1.10 and CI 1.9.8 pr. ἐν Jura τ. 10 (1959) σ. 13-23. Διὰ τὴν θέσιν τῶν Ἰουδαίων.

30. Π. Δημητροπούλου: Ἡ πᾶσις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ὡς κανὼν ζωῆς ἐν Θεολογία τ. 31 (1960) σ. 18 ἐπ., 284 ἐπ. Συνέχεια τῆς ἐν τῷ προηγούμενῳ δελτίῳ ἀρ. 34 σημειουμένης ἐργασίας.

31. E. Demougeot: La politique antijuive de Théodose II ἐν Akten Byz. Kongr. σ. 95-100.

32. * M. Fortina: La politica religiosa dell' imperatore Licinio ἐν Rivista di studi classici τ. 7 (1959) σ. 245-265, τ. 8 (1960) σ. 3-23.

33. V. Grumel: Les relations politicoreligieuses entre Byzance et Rome sous le règne de Léon V l' Arménien ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 19-44.

34. Ἰερωνύμου Κοτσώνη: Ἡ θέσις τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου ἐν τῇ θεῖᾳ λατρείᾳ ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρὶς τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τ. 8 (1960;) σ. 111-120.

35. T. h. Mayer: Papsttum und Kaisertum im hohen Mittelalter ἐν Historische Zeitschrift τ. 187 (1959) σ. 1-53.

36. * J. Vogt: Constantin der Grosse und das Christentum. Ergebnisse und Aufgaben der Forschung, Männedorf 1960.

Διὰ τὴν θέσιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὰ φραγκο-βενετικά κράτη βλ.

37. Σ. Σπανάκη: Συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς Κρήτης κατὰ τὴ Βενετοκρατία ἐν Κρητικὰ Χρονικὰ τ. 13 (1959) σ. 243 ἐπ. Καὶ ἔγγραφα.

38. Fr. Thiriet: La Romanie vénitienne au Moyen-Age, Paris 1959 passim· βλ. ἰδίᾳ Index général σ. 452 s. v. Église grecque.

39. Η. Τσιτσέλη: Κεφαλληνιακά σύμμεικτα τ. Β', Ἀθῆναι 1960.

§ 15. Κανόνες, ἀποφάσεις καὶ πρακτικὰ οἰκουμενικῶν καὶ λοιπῶν συνόδων

40. N. Oikonomidés: Un décret synodal inédit du patriarche Jean VIII Xiphilin concernant l' élection et l' ordination des évêques ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 55-78.

§ 16. Κανόνες πατέρων

41. H. M. Biedermann: Die Regel des Pachomius und die evangelischen Räte ἐν Ostkirchliche Studien τ. 9 (1960) σ. 241 ἐπ.

§ 17. Αὐτοκρατορικοὶ νόμοι

42. * M. A. Cassetti: Giustiniano e la sua legislazione in materia ecclesiastica, Roma 1958.

§ 18. Συλλεκτικά καὶ ἐρμηνευτικά ἔργα καὶ νομολογία

43. P. J o a n n o u: Le sort des évêques hérétiques reconciliés. Un discours inédit de Nicéetas de Serres contre Eustrate de Nicée ἐν Byzantion τ. 28 (1958) σ. 1-30.

§ 19. Ἐγγραφα, ἐπιγραφαί, σφραγίδες καὶ φιλολογικαὶ πηγαι ἐκ τῆς βυζαντινῆς περιόδου

Α'. Ἐγγραφα ἐπὶ παπύρων

44. * H. Gerstinger: Sieben neue gräko-ägyptische Papyrusbriefe byzantinischer Zeit ἐν Wiener Studien τ. 70 (1957) σ. 105= E. Kiessling: Sammelbuch griechischer Urkunden aus Ägypten τ. VI 3 (1961) ἀρ. 9397 (Σ' / Ζ' αἰ.). Μνεῖα ἀρχιδιακόνου.

Β'. Λοιπὰ ἔγγραφα

45. G h. A s t r u c: Précisions et rectifications ἐν Scriptorium τ. 13 (1959) σ. 84-86. Σχετικῶς μὲ ἔγγραφον Μανουήλ Α' διὰ Ὁ πατῆρ μου μεῖζον μου ἐστι.

46. N. B é η: Καταστατικὸν γράμμα τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Γραδιστίου ἐν Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher τ. 18 (1945/1949· ἔκδ. 1960) σ. 79-96. Ἔτ. 1328.

47. J. B o m p a i r e: Remarques sur la langue des actes d'archives notamment à l' époque des Paléologues. Intérêt d' une grammair diplomatique ἐν Akten Byz. Congr. σ. 68-71

48. J. D a r r o u z è s: Notes de littérature et de critique. III. Fragments de traductions grecques de lettres papales ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 187-191. Ἰδιᾶ ἐπιστολῆς τοῦ πάππα Λέοντος Α' πρὸς τὸν Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιον καὶ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν σύνοδον.

49. F. D ö l g e r: Regesten der Kaiserurkunden des Oströmischen Reiches, τεῦχ. IV: Regesten von 1282-1341, München-Berlin 1960.

50. I v. D u j c e v: L' ancien cartulaire du monastère de Saint-Jean-Prodrôme sur le mont Ménécée ἐν Académie serbe des sciences. Recueil de travaux τ. LXV. Institut d' études byzantines no 6, Beograd 1960, σ. 171-185.

51. J. G o u i l l a r d: Un chrysobulle de Nicéphore Botaniates à souscription synodale ἐν Byzantion τ. 29/30 (1960) σ. 29 ἐπ.

52. H. Grégoire: Imperatoris Michaelis Palaeologi de vita sua. Opusculum nec non Regulae quam ipse monasterio S. Demetrii praescripsit fragmentum αὐτόθι σ. 447 ἐπ.

53. A. Guillou: Nouvelles recherches au Mont-Athos ἐν Bulletin de correspondance hellénique τ. 83 (1959) σ. 553-558.

54. Τοῦ αὐτοῦ: La tradition des actes d' un monastère athonite: Lavra ἐν Akten Byz. Kongr. σ. 212-215.

55. * Gy. Györfy: Das Güterverzeichnis des griech. Klosters zu Szavaszent demeter (Stremska Mitrovica) aus dem 12. Jh. ἐν Studia Slavica Acad. Scient. Hung. τ. 5 (1959) σ. 9-74.

56. V. Laurent: Les ambassadeurs du roi de Castille au concile de Bâle et le patriarche Joseph II (Février 1438). Lettres inédites ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 136-141.

57. Τοῦ αὐτοῦ: Remarques sur le cartulaire du couvent de Saint Jean Prodrome sur le mont Ménécée ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 293-299.

58. Γ. Θεοχαρίδου: Δύο νέα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν Νέαν Μονὴν Θεσσαλονίκης ἐν Μακεδονικά τ. 4 (1955/1960) σ. 315 ἐπ. Ἔτ. 1384 καὶ 1432.

59. Θ. Τζανετάτου: Τὸ πρακτικὸν τῆς λατινικῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας τοῦ 1264 ἐν Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher τ. 18 (1945/1949· ἐκδ. 1960) σ. 170 ἐπ.

Γ'. Ἐπιγραφαί

60. M. Chatzidakis ἐν Bulletin de correspondance hellénique τ. 81 (1957) σ. 581· πρβλ. αὐτόθι τ. 83 (1959) σ. 664. Ἐν ἐπιγραφοῦν ἐξ Εὐρυτανίας ἐκ τοῦ Ε'-Σ' αἰ. μνεία ἀναγνωστῶν, οἰκονόμου, διακονίσσης κλπ.

Δ'. Σφραγίδες

61. G. P. Galavaris: Seals of the byzantine empire ἐν Archaeology τ. 12 (1959) σ. 264-270. Σύντομος ἐπισκόπησις ἐπὶ τῶν σφραγίδων καὶ τῆς ἱστορικῆς τῶν χρησιμότητος.

62. V. Laurent: Le Corpus des sceaux de l'empire byzantin. Plan, situation et travaux ἐν Akten Byz. Kongr. σ. 302-307.

63. J. Barnea: À propos de la découverte de deux sceaux byzantins de Dinogetia ἐν Dacia N.S. τ. 2 (1958) σ. 473 ἐπ. Σφραγὶς τοῦ μητροπολίτου Ρωσίας Μιχαήλ (1130-1145) καὶ γενικώτερον περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου λειτουργοῦ.

64-65. G. P. Galavaris: The Mother of God «stabbed with a knife» ἐν Dumbarton Oaks Papers τ. 13 (1959) σ. 229-233. Πρβλ. V. Laurent ἐν B. Z. τ. 53 (1960) σ. 279 ἐπ. Σφραγιῖδες χαρτοφυλάκων ἐκ τοῦ ΙΑ' /ΙΒ' αἰῶνος.

Ε'. Φιλολογικά κείμενα

66-67. Π. Χρήστου: Νικήτα Στηθάτου Μυστικά συγγράμματα. Εἰσαγωγή, κείμενον ἀνεκδότον, σχόλια. Συνεργασία Σ. Σάκκου καὶ Γ. Μαντζαρίδου ἐν Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τ. 2 (1957) σ. 39-130. Εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενον ἔργον Θεωρία καὶ σύνοδος ἱερὰ εἰς τὴν οὐράνιον καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν γίνεται ἐν σ. 72 σύγκρισις τῶν ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι δύο ἱεραρχιῶν καὶ κατάταξις τῶν μελῶν τῆς τελευταίας εἰς πατριάρχας, μητροπολίτας, ἀρχιεπισκόπους, ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, μοναχοὺς καὶ ἀναγνώστας καὶ λαϊκοὺς, ἐν δὲ τῇ σ. 77 διαγράφονται τὰ προσόντα τῶν ἐπισκόπων. Εἰς τὴν ἐπίσης ἐνταῦθα δημοσιευμένην ἀλληλογραφίαν τοῦ Νικήτα ἀναφέρονται ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα (σ. 161, 162, 164, 165, 188) καὶ διατυποῦται ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ θείου κηρύγματος εἰς τοὺς λαϊκοὺς (σ. 182 ἐπ.). Σχετικῶς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα ἀξιώματα καὶ τὸν φορέα αὐτῶν βλ. J. Darrouzès: Notes de litterature et de critique ἐν REB τ. 18 (1960) σ. 179 ἐπ.

67α. J. Darrouzès: Epistoliers byzantins du Xe siècle, Paris 1960. Πολυάριθμοι, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε σπουδαῖαι οὐδὲ προπάντων σαφεῖς, πληροφορίαι περιέχονται εἰς τὰς ἐνταῦθα δημοσιευόμενας, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεκδότους, ἐπιστολάς ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλων ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων ἐκ τοῦ Ι' αἰῶνος.

67β. R. J. Loenertz: Démétrius Cydonès Correspondance, τ. II, Città del Vaticano 1960 σ. 228 διὰ τὴν ἀνάδειξιν κληρικοῦ εἰς οἰκονόμον καὶ τὴν ἐκλογὴν ἐπισκόπου, 245 διὰ τὸν χαρτοφύλακα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν του.

68. Fr. Halkin: Le règne de Constantin d'après la Chronique inédite de pseudo-Symeon ἐν Byzantion τ. 29/30 (1959/1960) σ. 7-27. Μέτρα ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ σύγκλησις τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

69. Gh. Astruk: Un fragment palimpseste d'une passion pré-métaphrastique inconnue de S. Eudoxius et de ses compagnons ἐν Analecta Bollandiana τ. 77 (1959) σ. 42-53. Διὰ διωγμοῦς ἀνευ ἱστορικῆς ἀξίας.

70. P. Davors: Un récit des miracles de S. Ménas en copte et en éthiopien αὐτόθι τ. 77 (1959) σ. 451-463 καὶ τ. 78 (1960) σ. 154-160. Ἐν σ. 157 τοῦ 77ου τόμου καὶ ἐν σ. 462 τοῦ 78ου μνεία θυρωροῦ.

71. G. Garitte: Le debut de la Vie de S. Étienne le Sabaïte retrouvé en arabe au Sina αὐτόθι τ. 77 (1959) σ. 332 ἐπ. Δημοσιεύεται ἐν λατινικῇ μεταφράσει ἢ ἀρχὴ τοῦ βίου, ἐλλείπουσα ἀπὸ τὸ ἤδη γνωστὸν ἑλληνικὸν πρωτότυπον (BHG³ 1670). Ἰδιὰ σ. 352 ἐπ. (ὁ ἡγούμενος προτίσεται δύο συγχρόνως μονῶν), σ. 353 ἐπ. (ὁ ἅγιος ἤσκησεν ἐν τῇ μονῇ τὰ ἔργα ἀρτοκόπου, ἡγουμενιάρχου, κανονάρχου, βιβλιοθηκαρίου, ἀρχιδιακόνου), σ. 355 ἐπ. (ὁ ἅγιος ἐγκρίσει τοῦ πατριάρχου ἀποχωρεῖ τῆς μονῆς εἰς ἡσυχαστήριον).

72. Fr. Halkin: Une nouvelle vie de Constantin dans un Légendier de Patmos αὐτόθι τ. 77 (1959) σ. 63 ἐπ. καὶ 370 ἐπ. Ἐν σ. 82 ἐπ. διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σχέσεις. Ἄνευ ἀξίας.

73. Τοῦ αὐτοῦ: L' empereur Constantin converti par Euphratas αὐτόθι τ. 78 (1960) σ. 5 ἐπ. Πληροφορίαι ἄνευ ἀξίας διὰ διωγμούς καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ μέτρα τοῦ Κωνσταντίνου.

74. Τοῦ αὐτοῦ: La passion grecque des saints Eugène et Macaire αὐτόθι σ. 41 ἐπ. Πληροφορίαι ἄνευ ἀξίας διὰ διωγμούς ἐπὶ Ἰουλιανῷ.

75. Τοῦ αὐτοῦ: Les deux passions de saint Patrice évêque de Prusse en Bithynie αὐτόθι σ. 130 ἐπ. Πληροφορίαι ἐπίσης ἄνευ ἱστορικῆς ἀξίας διὰ διωγμούς.

76. Τοῦ αὐτοῦ: La vie de Saint Nicéphore fondateur de Médikion en Bithynie († 813) αὐτόθι σ. 396 ἐπ., ἰδιὰ σ. 423 (ὁ ἡγούμενος ἀποθνήσκων ὀρίζει τὸν διάδοχόν του), σ. 425 (μοναχὸς χαλκεὺς καὶ ἕτερος μάγισψ).

77. I. Φουντούλη: Λεσβιακὸν ἑορτολόγιον. Α'. Οἱ ἅγιοι Γεώργιοι ἀρχιεπίσκοποι Μυτιλήνης, Ἀθῆναι 1959, Ὁ ἐν σ. 33-45 δημοσιευόμενος βίος περιέχει παρὰ τὴν συντομίαν του πολυαρίθμους καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας νομικὰς πληροφορίας.

Γ'. Κατάλογοι χειρογράφων

78. M. Richard: Les inventaires de manuscrits grecs. État de la question ἐν Akten byz. Kongr. τ. 511-514.

79. Ο. Λαμψίδου: Τὰ ἐν Σάμῳ χειρόγραφα ἐν ΑΕΚΔ τ. 15 (1960) σ. 39-48, ἰδιὰ ἀρ. 1, 2, 11, 13, 22, 25, 26, 48, 59.

80. Ν. Λιβαδάρα: Κατάλογος χειρογράφων κωδικῶν τῆς ἐν Πάρῳ ἱερᾶς μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς «Λογγοβάρδας» ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τ. 14 (1960) σ. 371 ἐπ., ἰδιὰ ἀρ. 8, 13, 17, 29, 30.

**§ 20. 'Η 'Εκκλησία ὑπὸ τὴν ξένην κυριαρχίαν
κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον**

81. Δ. Μαυροπούλου: Πατριαρχικαὶ σελίδες. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949, 'Εν 'Αθήναις 1960.

82. Ν. Τωμαδάκη: Σύντομον διάγραμμα τῆς ἱστορίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς Κρήτης ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐν Δελτίῳ τῆς 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας τ. 14 (1960) σ. 3-32, 156-163.

**§ 21. Πηγαι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου
ἐκ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας**

83. Νομικὸν ποιηθὲν καὶ συνταχθὲν εἰς ἀπλὴν φράσιν ὑπὸ τοῦ ... ἐπισκόπου Καμπανίας Θεοφίλου τοῦ ἐξ 'Ιωαννίνων (1788) ἔκδ. Δ. Γκίνη, Θεσσαλονίκη 1960.

Διὰ μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα βλ.

84. Σοφίας 'Αντωνιάδη: Πορίσματα ἀπ' τὴ μελέτη τοῦ βιβλίου συνοικεσίων τῆς ἀδελφότητος 'Ελλήνων Βενετίας ἐν Εἰς μνήμην Κ. 'Αμάντου, 'Αθήναι 1960 σ. 432 ἐπ.

85. Βασιλείου 'Ατέση μητρ. πρῶην Λήμνου: Σύμμικτοι ἐκκλησιαστικαὶ ἱστορικαὶ εἰδήσεις ἐν ΑΕΚΔ τ. 15 (1960) σ. 73-88, 133-147.

86. Ι. Βασδραβέλλη: 'Ανέκδοτον φερμάνιον τῆς μονῆς Βλαττάδων τοῦ ἔτους 1486 ἐν Μακεδονικά τ. 4 (1955/1960) σ. 532 ἐπ.

87. Ν. Δελιαλάη: 'Η διαθήκη τοῦ ὀσίου Νικάνορος τῆς Θεσσαλονίκης αὐτόθι σ. 416 ἐπ.

88. Τοῦ αὐτοῦ: Συμβολαὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Κοζάνης ἐν Οἰκοδομῇ, 'Επετηρὶς τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης τ. 2 (1960) ἰδίᾳ σ. 217 ἐπ.

89. Τ. Γριτσσοπούλου: 'Αρχιερεῖς ΙΖ' αἰῶνος ἐκ Δημητσάνης ἐν Πελοποννησιακὰ τ. 3/4 (1958/1959) σ. 148 ἐπ.

90. Τοῦ αὐτοῦ: 'Εγγραφα περὶ σχολῆς Δημητσάνης ἐν ΑΕΚΔ τ. 15 (1960) σ. 89-104, 148-165.

91. Τοῦ αὐτοῦ: Γρηγόριος Β' ὁ πατριάρχης τοῦ 'Εθνους ἐν Δελτίῳ τῆς 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας τ. 14 (1960) σ. 164 ἐπ.

92. Τοῦ αὐτοῦ: 'Ο μητροπολίτης 'Αμυκλῶν καὶ Τριπολιτζᾶς Δαυνὴλ Παναγιωτόπουλος ἐν Θεολογία τ. 31 (1960) σ. 303 ἐπ., 424 ἐπ. (συνέχεια τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ δελτίῳ ἀρ. 98 σημειουμένης μελέτης).

93. Τοῦ αὐτοῦ: Μονὴ Φιλοσόφου, ἐν 'Αθήναις 1960, *passim*.

94. Ἰντιάνου: Δαμασκηνὸς Α' ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καὶ πρόεδρος μητροπολίτης Κιτίου ἐν Κυπριακαὶ σπουδαί τ. 24 (1960) σ. 73 ἐπ.

95. Ἐμμάνου ἡλ Καρπαθίου μητρ. Κῶ: Ἀρχεῖον ἱερᾶς μητροπόλεως Κῶ, τεύχ. Β' κώδικες Β' — ΙΑ', Ἀθῆναι 1960.

96. Στ. Κυριακίδου: Ἡ ἐξαγωγή χειρογράφων ἐξ Ἀγίου Ὁρους ἐν Μακεδονικᾷ τ. 4 (1955/1960) σ. 532 ἐπ.

97. Μ. Μανούσασκα: Ἀρχιερεῖς Μεθώνης, Κορώνης καὶ Μονεμβασίας γύρω στὰ 1500 ἐν Πελοποννησιακᾷ τ. 3/4 (1958/9) σ. 95 ἐπ.

§ 23. Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι.

II. Δογματικῶς

98. Ε. Βροντάκη: Προσηλυτισμός. Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ ἢ Χιλιασταὶ ἐν Ε.Δ. τ. 1 (1960) σ. 495-497=ΑΕΚΔ τ. 16 (1961) σ. 137-140.

99. Μελετίου μητρ. Κυθήρων: Εἰσήγησις ἐνώπιον τῆς ... Ἱεραρχίας ... Συναλληλία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κλπ. [Ἀθῆναι 1960].

100. Ι. Παναγοπούλου: Ἀνεξιθρησκεία καὶ προσηλυτισμός, Ἀθῆναι 1960.

101. Ρ. Ρουλίσας: Die Beziehungen zwischen Staat und Kirche in Griechenland ἐν Die Orthodoxe Kirche τ. II [1960] σ. 38-48.

102. Th. Tsatsos: Die Verfassungsmässige Gewährleistung der Religionsfreiheit in Griechenland ἐν Festschrift für C. Schmidt, Berlin [1960;] σ. 221-252.

103-107. Κατὰ τὴν γνωμ. Νομικοῦ Συμβουλίου 538/1960 ἐν ΑΕΚΔ τ. 16 (1961) σ. 47 ὁ Χιλιασμός ἀποτελεῖ «γνωστὴν» ὑπὸ τὴν συνταγματικὴν ἔννοιαν θρησκείαν καὶ συνεπῶς τὰ τέκνα τῶν ὁπαδῶν του νομίμως ἀρνοῦνται νὰ συμμετάσχουν εἰς κοινὴν μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν προσευχὴν καὶ ἐκκλησιασμόν, κατὰ δὲ τὴν 679/1960 γνωμ. τοῦ αὐτοῦ ἐν ΑΕΚΔ τ. 16 (1961) σ. 38 ἐπ. ὁ ὑπὸ θρησκευτικοῦ λειτουργοῦ τῆς αἰρέσεως ταύτης ἱερολογούμενος γάμος εἶναι ἔγκυρος. Contra Παναγιωτᾶκος αὐτόθι. Κατὰ τὴν Σ.Ε. 1242/1959 ἐν Ν.Β. τ. 8 (1960) σ. 1239 ἡ διὰ προσηλυτισμόν καταδίκη ὁπαδῶν δόγματός τινος δὲν δύναται νὰ στερήσῃ τοὺς λοιποὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ τῆς συνταγματικῶς προστατευομένης ἐλευθερίας τῆς λατρείας, ἐνῶ κατὰ τὴν Σ.Ε. 1908/1959 αὐτόθι σ. 1239 ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀκτῶ ὁπαδῶν δόγματος δὲν εἶναι ἀνεπαρκὴς διὰ τὴν χορήγησιν ἀδείας πρὸς ἴδρυσιν εὐκτηρίου οἴκου.

§ 24. Αἱ πηγαι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου κατὰ τὴν σημερινὴν ἰσχὺν των

108. H. Alivisatos: L' usage en droit canonique moderne, sa nature, son influence, ses rapports avec la coutume ἐν Revue hellénique de droit international τ. 12 (1959) σ. 21-25.

109. J. Cotsonis: Usage in modern canon law, its nature, its influence, its relationship with custom ἐν Rapports généraux au Ve Congrès international de droit comparé, Bruxelles 1960 σ. 67-82.

110. Κ. Κυριαζή: Τὸ δίκαιον τῆς ἀντιστάσεως ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Θεσσαλονίκη 1960. Συναφές πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

§ 28. Ἐκτασις ἐφαρμογῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καὶ σχέσεις πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας

111. Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναίου: Μελετήματα διάφορα. Ἡ θέσις τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ λεγομένου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τ. Α' Ἀθήναι 1960.

112. V. Ioannidis: Die Beziehungen der orthodoxen Ostkirche zu den andersgläubigen Kirchen ἐν Die Orthodoxe Kirche, τ. II [1960] σ. 117-143.

113. I. Καλογήρου: Ἡ ἐνότης ἐν τῇ οἰκουμενικότητι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἐκκλησιολογικὰς ἀρχάς, Ἐν Θεσσαλονίκη 1960.

114. Θ. Οἰκονόμου γνομ. ἐν Ν.Β. τ. 8 (1960) σ. 769 ἐπ.=ΑΕΚΔ τ. 15 (1960) σ. 113 ἐπ. Ἡ κληρονομικὴ διαδοχὴ μοναχῶν διέπεται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὸ δίκαιον τῆς κατοικίας των ἀδιακρίτως κινητῶν καὶ ἀκινήτων.

115. Β. Σταυρίδου: Ὁρθοδοξία καὶ ἀγγλικανισμὸς ἐν Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς τ. 43 (1960) σ. 121 ἐπ., 204 ἐπ.

116. * U. Wickert: Einheit und Eintracht der Kirche im Präskript des ersten Korintherbriefes ἐν Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft τ. 56 (1959) σ. 73-82.

(Συνεχίζεται)